

Efektívnosť manažmentu chránených území

Profesionálna ochrana prírody na Slovensku musí odpovedať v poslednom čase aj na veľmi ťažko zodpovedateľné otázky. Napr. čo je v chránených územiach väčší problém? Pohyb turistov mimo vyznačených turistických chodníkov, alebo vjazd motorových vozidiel, hoci po asfaltovej ceste, k horskému hotelu v národnej prírodnej rezervácii? A ktorý z týchto problémov má prioritu? Ochrana prírody chce, samozrejme, podobné problémy riešiť a zvoliť na to efektívne nástroje.

Pracovníci deviatich národných parkov SR sa zúčastnili 23. septembra t. r. v sídle Štátnej ochrany prírody SR v Banskej Bystrici na workshope, na ktorom predstavili zástupcovia WWF so sídlom vo Viedni metodiku RAPPAM (Rapid Assessment and Prioritisation Methodology). Ide o metodiku na rýchle posúdenie a zhodnotenie efektívnosti manažmentu chránených území. Mimochodom, efektívnosť manažmentu chránených území sa stala aj ústrednou témou posledného svetového kongresu chránených parkov, ktorý sa konal v juhoafrickom Durbane v septembri 2003. Snahou účastníkov workshopu bolo prediskutovať možnosti využitia tejto metodiky na Slovensku i urobiť ďalšie kroky pre jej implementáciu. Všetci účastníci sa jednoznačne zhodli na podpore tohto mimoriadne zaujímavého a potrebného projektu.

Metodiku RAPPAM vytvoril WWF v rámci programu *Prírodné lesy pre život* s cieľom zlepšiť manažment chránených území a niekoľko krajín ju už implementovalo (Bhután, Čína, Rusko, JAR). Jej výhodou je odhalenie silných a slabých stránok systému chránených území,

identifikácia slabých a neefektívnych stratégií, odhalenie rozsahu a závažnosti ohrozujúcich faktorov, ako aj stupňa degradácie a pomoc pri určení priorít každého chráneného územia. Najväčšou výhodou tejto metodiky je však odhalenie celkovej efektívnosti systému chránených území prostredníctvom údajov o manažmente každého chráneného územia. Aplikácia tejto metodiky však vyžaduje dôveru a spoluprácu nielen manažérov jednotlivých chrá-

nených území, ale aj tých, ktorí v území rozhodujú a zúčastňujú sa na jednotlivých aktivitách. Len takýmto spôsobom možno získať presnejšie informácie, a tak lepšie pochopiť podmienky chráneného územia i jeho ohrozujúce faktory.

Naše chránené územia v poslednom období najväčšmi ohrozuje trhová ekonomika, nekontrolovateľný rozvoj, zlé plánovanie a neefektívny centralizovaný manažment. Veľa z nich má síce profesionálnych ochráncov, ale chýba im široká podpora médií, dobrovoľníkov, politikov, mladých ľudí, miestnych komunít a záujmových skupín. V tomto kontexte môže metodika RAPPAM nastaviť príslušnému chránenému územiu a jeho manažérom „zrkadlo“.

Juraj Švajda

Hluk do národného parku nepatrí

Na Správu Tatranského národného parku ako odbornú organizáciu ochrany prírody a krajiny sa v poslednom čase obracia veľa návštevníkov so sťažnosťami na nepríjemne hlasitú hudbu, ktorá sa ozýva najmä zo športových a rekreačných areálov tatranských osád. Naposledy sa takýto hluk šírila z areálu skokanských mostíkov na Štrbskom plese a obťažoval turistov na pomerne vzdialenom turistickom a náučnom chodníku zo Štrbského plesa na Popradské pleso v národnej prírodnej rezervácii Mengusovská dolina. Územie národného parku vyhľadáva pomerne veľa ľudí pre očakávaný pokoj, ticho a relax. Aké nepríjemné prekvapenie ich ale niekedy čaká!

Problematiku hluku z hľadiska ochrany prírody rieši § 14 ods. 1 písm. f zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny

(zákaz použitia zariadení spôsobujúcich hlukové efekty na území s tretím stupňom ochrany) a § 16 ods. 1 písm. f uvedeného zákona (zákaz rušenia pokoja a ticha na území s piatym stupňom ochrany). Rovnako stále platná všeobecne záväzná vyhláška Krajského úradu v Prešove č. 1/1999 o Návštevnom poriadku Tatranského národného parku v § 4 ods. 11 zakazuje na území národného parku rušiť pokoj a ticho, a to najmä svetelnými efektmi, nadmernou hlučnosťou pri použití reprodukovanej hudby mimo uzavretých stavieb s odkazom na vtedy platnú vyhlášku Ministerstva zdravotníctva SSR č. 14/1977 Zb. o ochrane zdravia pred nepriaznivými účinkami hluku a vibrácií. Aj v ods. 14 návštevneho poriadku je uvedený okrem iného aj zákaz rušiť pokoj a ticho v chránených územiach s piatym stupňom ochra-